ԳԱՅՄԱՆՔ
Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 10 Մէջ.
» » Գաւառաց » 12 »
Վեցամս. » Կ. Պոլսոյ » 5 »
» » Գաւառաց » 6 »
Օտար երկիրներու » 2 1/2 Լիրա
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղրուշ, երկու անգամի համար 2 ղրուշ է. աւելի անգամներու համար պատ սակարկութիւն կը լինի։
Մէկ մի թիւ 40 փարա արժամ։

ՄԱՍԻՍ
ԼՐԱԳԻՐ
ՀԱՆԱՊԱԶՕՐԵԱՅ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳԱՅՄԱՆՔ
Դուրս գնացած լրագրոց ծանրու ծախքը խմբագրութեան վրայ է։
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն Խմբագիր—Տնօրէնին պէտք ուղղել, Պալաթա Սանդրաճը-լար Ճատտէսի թիւ 198, նորա խան, Մասիս գրասենեակը։
Ծանրու ծախքը չվճարուած նամակ չընդունիր։
Ղրկուած նամակ, յօդուած, եւ այլն չեն դարձուիր։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 11 ՅՈՒԼԻՍ

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այս առաւօտ հասած հեռագիրք

Փարիզ 21 յուլիս

Մի քանի լրագիրք ծանուցին թէ, Հելլէն կառավարութեան խնդրանաց վրայ, Գաղղիական այլ և այլ անձանց տայմից խումբ մ'Աթէնք պիտի երթայ ընդ առաջնորդութեամբ Թոմասէն զօրավարին։

Գաղղիական Արմէ Ֆրանսէզ զինուորական լրագիրն այսօր կը հաստատէ յիշեալ լուրն։

Աթէնք 21 յուլիս

Հելլէն կառավարութիւնը թագաւորէն ստորագրուելու համար երկու հրամանագիր ղրկեց. մին բանակին պատերազմական վիճակի մէջ դրուիլը կը հրամայէ և միւսն երեսփոխանաց ժողովն յարտաքոյ կարգի նիստ կը հրաւիրէ։ Այս հրամանագրերն ուժ օրէն պիտի վերադառնան և յանժամ պիտի հրատարակուին։

Անգղիական նաւախումբ մը Ճէնովայէն Քորֆու կ'սպասուի։ Իտալական նաւախումբ մը նոյնպէս Յոնիական ծովուն մէջ կ'սպասուի։

Փարիզ 22 յուլիս

Պաշտօնական լրագիրն Արեւելք գտնուող Գաղղիական հիւպատոսական մարմնոյն մէջ այլ և այլ փոփոխութեանց ցանկ մը կը հրատարակէ։

Փարիզ 22 յուլիս

Այսօրուան Պորսային մէջ գինեբուն. անկումը տկար եղաւ։ Այս գինեբուանկման պատճառն Արեւելքի վիճակին նկատմամբ եկած լուրերն են։

Լոնտրա 22 յուլիս

Անգղ. Քոնս.		98 1/8
Օսմ.	»	9 7/8
Փոխ.	1865	10 5/8
»	1869	10 1/4
»	1871	69 3/4
»	1872	18 1/2
»	1873	10
»	1877	83 1/8
Եգիպտ. միացեալ		60 3/4
» արտօնուոր		87 7/8
Տայրա Սանիէ		71 1/2
Փոխ. Ռօշիլտ		91 3/4
Պանք Օթօման		10 1/8
Ռուս. փոխ. 73ի		88 5/8

Փարիզ 22 յուլիս

Օսմ. Քոնս.		10,02
» Երկաթուղի		31,
Գաղղ. »	5 0/0	119,80
» »	3 0/0 Նոր	85,15

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երէկ դարձեալ նախարարաց խորհուրդ գումարուելով՝ Հելլէնական խնդրոյն նկատմամբ տէրութեանց հաւաքական գեկուցման տրուելիք պատասխանին վրայ խորհրդակցութիւնք եղան։ Թուրք լրագիրք կըսեն թէ Բ. Դուռը, տէրութեանց խաղաղարական որոշման Պեռլինի դաշնագրին հակառակ լինելը ցուցնելէ յետոյ, պիտի խնդրէ որ Եանեա, Մեծօվօ և Թըրհալա քաղաքները Թուրքիոյ մնալու սկզբան վրայ որոշում մը տրուի։

Զրոյց կայ թէ տէրութիւնք Հայաստանի բարենորոգմանց նկատմամբ Բ. Դրան ծանուցագրին պատասխան գրկեր են հաւաքաբար. բայց Թուրք լրագրի մը ծանուցածէն բոլորովին տարբեր իմաստով։

Հայաստանի բարենորոգմանց նկատմամբ Բ. Դրան կողմանէ Պեռլինի դաշնագրին ստորագրող տէրութեանց դեսպաններուն ղրկըւած ծանուցագիրը, զոր ժամանակին հրատարակեցինք, Անգղիական դեսպան Գ. Կոշէնի և Թուրքիոյ Հայոց պաշտօնական ներկայացուցչին՝ այն է Ս. Պատրիարք Հօր միջեւ քանի մ'անգամ կարծեաց փոխանակութեան առիթ եղած է բերանացի և գրաւորապէս։

Վագըլթ լրագիրն իւր այս առաւօտ թուով կը հաստատէ թէ յիշեալ Գարատաղի դեսպանը՝ մեր երէկուան թուով բացատրեալ պատճառաց համար՝ այսօր Ջէթինեէ կը վերադառնայ, և թէ այսպէս Գարատաղի և Օսմանեան տէրութեան միջեւ ամեն անձնական յարաբերութիւնք խզուած են։

Կ. Պոլսոյ մէջ բնակեալ քանի մ'Երկոտասնեակ Գարատաղցի հըպատակներն ալ իրենց պաշտօնական ներկայիչէն պիտի հեռանան։

Պետական խորհրդոյ անդամ Եանքօ Իքլիտէս Էֆէնտիին արդէն ունեցած պատուանշանին հետ առնուելով երկրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ։

Կայսերական վեցերորդ բանակին նախորդ հրամանատար Հասան Ֆէհմի փաշան յատուկ պաշտօնով Սուրիա ղրկուեցաւ։

Անգղ. դեսպանատան թարգման հայազգի Պ. Ալիշան, նախընթաց օրը Մեծ-կղզւոյն մէջ յանկարծական մահուամբ մեռաւ։ Հանգուցեալն, որ Հայր Ղեւոնդ Ալիշանին եղբայրն էր, գրեթէ քառորդ դարէ 'ի վեր Անգղիական դեսպանատան ծառայութեանը մէջ կը գտնուէր իբրեւ թարգման։

Վագըլթ լրագիրը մեծաւ ապշութեամբ կը ծանուցանէ թէ Եւրոպիոյ այլ և այլ երկիրներուն մէջ կամաւորաց գունդեր կազմելու դիտաւորութիւն կայ եղեր Յունաստանի օգնելու համար, եթէ Պեռլինի որոշումները զինու զօրութեամբ գործադրել հարկ լինի։

Հօրաւայրին Ալպանիոյ քանի մը բնակիչներէն բաղկացեալ ժողով մը Եանեայի մէջ գումարուելով, որոշեր է թէ Օսմանեան կառավարութիւնն եթէ Պեռլինի դեսպանախորհրդին որոշումներն ընդունի, Եանեան, Փրէվէզան, Արթան և Մեձօվօն պաշտպանելու համար «իրենց արեան մինչեւ վերջին կաթիլը» պիտի թափեն։ Ալպանիացիք Թրաշարը Նոյիմ պէյ անուամբ մէկը պատուիրակ ղրկած են Կ. Պոլիս, որպէս զի իրենց այս որոշումը ծանուցանելով, հանկնայ կայսերական կառավարութենէն թէ կամ դիւանագիտօրէն և կամ'ի հարկին զինու զօրութեամբ պիտի պաշտպանէ՞ իրենց երկիրը։

Վագըլթ լրագիրը քանի օրէ ի վեր Պեռլինի դեսպանախորհրդին որոշմանց դէմ իւր գրածներուն բուռն խմաստը տալով, կը յայտարարէ այսօր թէ «Օսմանցիք Եպի-
«րոսն ու Թեսալիան այն գնով մի-
«այն պիտի թողուն, որով
«իրենք առած էին։»

Գերմանական սարքն Օսմանեան արքունիքը մատ է յանձն Տըրեւ-կալուքի փաշային, որ, ինչպէս ծանուցինք, վեհ. Սուլթանին թիկնապահ անուանած է։ Ըստ երկից պատ, վերջին տեղեկութեանց նայելով, հաղորդակցութեան սահմանու եօթն Գերմանացի սպայք Վիլհէլմ կայսեր կողմանէ հաւանութիւն առած լինելով, Օսմանեան բանակին մարզիչ պիտի լինին։ Գերմանացի նաւային հրամանատար մ'Օսմանեան նաւատորմը պիտի վերակազմէ, և Գերմանացի չորս քաղաքային պաշտօնատարք ալ տէրութեան քաղաքային վարչութեանց ճիւղերը պիտի վերակազմեն, այսինքն մաքսատունը, թղթատարութեան պաշտօնատունն և հաղորդակցութեանց միջոցներն, սպառքին գործոց պաշտօնատունն, և վերջապէս Պ. Վաթէնտորֆ ալ ելեմուտքը։

Կառավարութիւնն այս Գերմանացւոց քով գտնելու համար Գերմաներէն և Թուրքերէն լեզուաց հըմուտ բազմաթիւ թարգմաններ կը փնտռէ։

Մայրաքաղաքիս Սպանիական դեսպան Վէլլա-Մանթիլլա մարքիզըն Ցորդանանու Ջուր ղրկեց Մադրիտ, որպէս զի տակաւին մօտ արքայանին մէջ եղող դաշնաժառանգ արքայազունին մկրտութեան գործածուի, երբ աշխարհ գայ։

Հելլէնական կառավարութիւնը Բ. Դրան յապաղմանց և պատրաստութեանց և Ալպանիացւոց ապստամբութեանց դէմ պէտք եղած ըդգուշական միջոցները ձեռք կառնու, և մինչդեռ ծովասումերով իւր ծովեղերքն ամրացնելու կաշխատի, Եւրոպայէն սպաներ բերել տալով՝ պատերազմական վիճակի մէջ դրուած իւր զօրքերուն գլուխը կը դնէ։

Եանեայի խոյրէթաին փաշա անուն անձ մը յիշեալ քաղաքէն Կ. Պոլիս եկաւ յատուկ պաշտօնով։

Ալասոնիոյ դաշնժառանդ կայսրութեան յԱրեւելս ուղեւորութիւն մ'ընել որոշած լինելով, քանի մը շաբաթէն Թրիէստէն եաֆա և Երուսաղէմ, և անտի Արեւելից ուրիշ կողմերը, մանաւանդ Եգիպտոս պիտի երթայ։

Որոշուած է որ այսուհետեւ Կ. Պոլսոյ քաղաքապետութեան մատուցուելիք աղերսագրերէն հինգ ղրուշ արձանագրութեան տուրք պիտի առնուի։

Սէլիմիէի զօրանոցին չէյխը՝ Սայիտ Էֆէնտի, Բամուք Օղլու անուն անձի մը հետ ընկերութեամբ Բ. Դրնէն արտօնութիւն խնդրեց Գայիչ-Տաղի ջուրը Գատը քէօյ իջուցնել սարերկրեայ աղուգանկրու միջոցաւ, և մէկ մի տակաւակըն երկու գրուշի վաճառել Թէրճիմանը Հագիգաթի խօսքին նայելով, այն արտօնութիւնը շնորհուեր է, և արտօնաւորք քանի մ'օրէն գործի պիտի սկսին։

Երէկ և առջի օրը բազմաթիւ մարախ՝ հալէն քշուելով Գաւմղաւալու, Ալէըրգարուի և Կիւլհանէի կողմերը թափեցան։ Կը կարծուի թէ Պրուսայէ, Նիկոմիդիոյ և Գարթալի կողմերը շատ տեղացած են։

Քանի մ'օրէ ի վեր հետաքըրք-

բաշարժ դատ մը կը տեսնուի Կ. Պոլսոյ նախնական դատարանին առաջեւ։ Երկու դաղթական կանայք տանելիք տարու դաղթական աղջիկ մը վաճառեր են իրրեւ գերի։ Վկայներ լսուեցան և վաճառման գործն հաստատուեցաւ։ Բայց վըճիռն ինչ ինչ պատճառաւ օրաձըգեցաւ։

Ալթանպալ լրագիրն իւր այս առաւօտ թուով կը ծանուցանէ թէ Վանայ լճին վրայ նաւարկութեան համար 'ի մօտոյ անանուն ընկերութիւն մը պիտի կազմուի։

Կը յիշեն մեր ընթերցողք թէ այս ընկերութիւնը նոր չէ։ Անցեալ տարի Սարաֆեան Ցարութիւն Էֆէնտին այդպիսի ձեռնարկութեան մը համար պէտք եղած արտօնութիւնն առած էր, և Հայկական ընկերութիւն մը կազմուած էր նոյն նպատակաւ. բայց ինչ ինչ մանրամասնութիւնք մինչեւ ցարդ յիշեալ ընկերութեան գործողութիւնն յապաղեցուցին։

Հասան Գէրսաքոծանն այս առաւօտ Կ. Պոլիս վերադարձաւ Հանմէն։

Թուրք լրագիրք կը ծանուցանեն թէ նախարարաց խորհուրդը Միրահօր փաշայի 10 առաջարկութիւններն ինկատ առնէ ... միայն Սուրիոյ վալիին յանձնարարութիւններ ուղղել և յիշեցնել անոր իւր պարտականութիւնները, զորս յաճախ կը մոռնայ եղեր։

Այսօր պետական շոգենաւ մը մեծ քանակութեամբ ռազմամըթերք և զօրք կը տանի ի Փրէվէզա (Հելլէնական սահմանագլուխը։)

Տիկին Սքոպէլէֆի եղերական մահուան վրայ եկած նոր տեղեկութեանց նայելով, դայն սպաննող Ռուս սպայն նախ հրաժեշտիւ Կ. Պոլիս եկած և ասա չորս Գարատաղցի գտած էր, իւր մտադրած ոճրին մէջ իրեն օգնելու համար։ Տիկին Սքոպէլէֆ Փիլիպէէն Փարիզ կուզէր երթալ, ուր քանի մ'ամիս իւր աղջկան՝ հաշտաւոր իշխանադուհի Սքոպէլէֆի քով՝ քով պիտի մնար։ Տիկինը ծովու ճամբան տարակաչի գտնելով, որոշած էր Պալքաններն անցնելով Ռուսճուքէն Դանուբի ճամբով Գաղղիոյ մայրաքաղաքն երթալ։ Նաև կը փափաքէր ճամբուն վրայ Զըրփան, Եսկի-Զաղրա, Գըզանլըք և Շիփգա հանդիպելով՝ այն տեղերու հիւանդանոցներն աչքէ անցունել։

Արդ, յիշեալ Ռուս սպայն, որ տիկին Սքոպէլէֆի ծառայութեան մէջ գտնուելով, անոր հետեւելու ճամբաներ չատ անգամ' ինք կը ցուցնէր, խորհուրդ կուտայ դինչը լաւ կը ուղեւորութեան ճամբայ երթալ և այսպէս ամառուան տաք արեւէն զերծ մնալ։ Միւս կողմէն, գործն այնպէս յարմարցուցած էր որ ինք տիկնոջ հետ չճամբորդէ, այլ իւր պաշտօնը Պուլղար սպայի մը թողած էր։ Այսպէս տիկին Սքոպէլէֆ ճամբայ ելած էր և երբ Փիլիպէէն կէս ժամ մը հեռի Թրքական դերեզմանատան քովէն կ'անցնէր։ Ռուս սպայն իւր չորս Գարատաղցիներով տիկնոջ և անոր ընկերակիցներուն վրայ յարձակեցաւ։ Եւ որպէս զի սպանութիւնն և մեռելը բանական վիճակ մը զօրքը բան չգիտնան, այս փոքրագ սպայն

Քանի մ'օրէ ի վեր հետաքըրք-

և իւր ընկերիք կամաւ միայն գործածեցին։ Ցայտնի է արդէն որ քիչ մը վերջն սպայն և իւր ընկերները Հոռոմ լիման մէջ պաշարուելով, չորս Գարատաղցիք սպանուեցան և սպայն ինքզինքն ատրճանակով ըսպաննեց։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ՓՈԽԱՐԺԷՔ ՍԱՐՐԱՖԻ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ		10,32
Այս առաւօտ բացուեցաւ		10,29
Կէսօրին		10,27
Ռումէլի երկաթուղի	Փր.	30,25
Թղթադրամ	Օսմ. Լիր.	1255
Թրամուայ	»	350

ԸՆԹԱՑԻՔ ԴՐԱՄՈՑ

11 Յուլիս

Անգլ. Լիրա	Ղրշ.	110 8
Նաբոլէօն ոսկի	»	88 2
Խմբէրիալ Ռուս	»	90 20
Ռուսական թղթղրամ	8 րուբ.	58 քարէք
Գըռշմէց	Ղրշ.	51 15
Մէճիտիէի արծաթաթուն	»	7 13
Հինդոց	»	214
Վենետիկ	»	128 30
Մէթալիք	»	213
Պէշլիք	»	340
5 փարանոց	»	240

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սղերդի Սաւմն զաւառի Հայ ժողովուրդն հարստահարիչ Քրդաց ձեռքէ կրած անտանելի հանդերձ Ս. Պատրիարք Հօր ներկայած է գթութիւն ու պաշտպանութիւնը Թողկիր գրեց առ Բ. Դուռըն և այս մասին վիճակին վերջնական դարման խնդրեց։

Վանէն եկած լուրեր կը ծանուցանեն թէ Հայաստանի բարենորոգմանց համար պաշտօն ունեցող կայսերական Քօմիսէրք, Եուսուֆ փաշան և Ադամէկեան Մարդիս Էֆէնտի, որք երկար ժամանակէ ի վեր Վան կը գտնուէին, բարենորոգմանց յանձնաժողով մը կազմեր են 9 իսլամէ, 6 Հայէ, 1 Նեստորական Ասորիէ և 1 Հրեայէ բաղկացեալ։ Իսլամ երեսփոխանք տեղեկագիր մը չընելով յայտարարեր են թէ իրենք գոհ են իրենց ներկայ վիճակէն. իսկ Հայ երեսփոխանք, բարենորոգմանց ծրագիր մը մատուցանելով հանդերձ, յանձնաժողովին կազմութեան եղանակին դէմ բողոքեր են՝ ճիշդ ինչպէս ըրած էին կարնոյ Հայք, և հետեւաբար՝ Վանայ յանձնաժողովը նիստ չէ ըրեր։

Ազգային Պատրիարքարանն հետեւեալ հրաման ղրկեց Եդեսիոյ (Ուրֆա) առաջնորդ Մխիթարեան Տ. Խորէն սրբազանին, որ Ցիտալէքիր երթայ տեղւոյն Հայոց դործերուն առժամանակեայ կերպիւ անօրինելու համար։

Քանի մ'օր առաջ ծանուցինք թէ Անգղիական ընկերութեան մը կողմանէ Հայաստան ղրկուած Գերմանացի գիտնական մը Կ. Պոլիս եկած է։ Այս անձն անցեալ օր Գումգաբու երթալով Ս. Պատրիարք Հօր ներկայացաւ, յորմէ յանձնարարութիւններ առաւ իւր երթալիք տեղերուն Հայկական իշխանութեանց համար։ Այս առթիւ կ'իմանամք թէ յիշեալ Անգղիական ընկերութիւնը գլխաւոր պաշտօնը Նեստորականաց մէջ աշխատիլ է, որք, ինչպէս Քանթէրպըրիի արքեպիսկոպոսը կը յայտարարէր վերջերս, մանաւանդ պէտք ունին եղեր այդպիսի հմուտ եկեղեցականի մ'աստուածային և կըրօնական աշխատութեանց։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Բ. Դրան նախարարաց խորհուրդը տէրութեանց հաւաքական ծանուցագրին վրայ կ'դրոցի, և կարելի է ի մօտոյ մեծ ժողով մը գումարի, բայց տակաւին տար վրայ որոշում մ'եղած չէ։ Ընդհանրապէս կը կարծուի թէ կառավարութիւնը չպիտի կրնայ ընդունիլ տէրութեանց առաջարկը, քանզի այն ժամանակ Յունաստան մեծնալով՝ աւելի յարձակողական դիրք պիտի բռնէ, իր սահմաններն աւելի ամուր պիտի լինին և մերձակայ Օսմանեան երկիրներն ալ ձեռք անցունելու պիտի աշխատի։ Հետևաբար, Արևելեան խաղաղութիւնն, յօգուտ որոյ Եւրոպա իւր առաջարկութիւնն ըրած է, վտանգի պիտի ենթարկի շարունակ։ Այս փաստը բաւական եզրակացուցիչ է, քանզի չկարծուիր որ Հելլէնք իրենց ներկայ յաջողութիւնը վերջինը համարին, և իրենց ապագայ ջանքը Եպիրոսի կամ Մակեդոնիոյ վրայ չթափեն, ինչպէս որ Պուլղարք միութեան և անկախութեան վրայ կը խորհին, և իրենց աչնարկը Մակեդոնիոյ կողմը դարձնելով, այժմէն գրեթէ կը վիճին Հելլենաց հետ այդ գաւառին նկատմամբ։

Բայց Եւրոպական դիւանագիտութիւնը Բ. Դրան այս խորհրդածութիւններն ի նկատ պիտի առնո՞ւ։ Արդէն բաւական ժամանակէ ի վեր Յունաստանի պահանջմանց դէմ շատ մը դրութիւններ հաղորդած է Բ. Դուռն Եւրոպական կառավարութեանց, և սակայն Պերլինի դեսպանախորհուրդը դարձեալ իր որոշումը տուաւ։

Պերլինի վեհաժողովին երկրորդ նստին մէջ, երբ Գ. Վատինկթոնի առաջարկն ընդունեցաւ վեց տէրութեանց ներկայիչներէն, Եւրոպային գլխաւոր նպատակն էր Յունաստանը զօրացնել, քանզի 1830ին անոր տրուած սահմանը խիստ անձուկ էր և բարգաւաճման աննպաստ։

Այն ժամանակ Հելլէն երեսփոխանաց [illegible] կութեանց խիստ տխուր կերպիւ պատասխան տրուած էր, յայտնելով թէ "կարելի չէ սպասել որ Յունաստան բաւական հող չունի իւր ժողովրդեան բաւելու համար, և թէ ամեն կողմէ դրան պատող ծովն անսահման զարգացման միջոցներ կընծայէ"։ Այսպէս, մինչդեռ Ասիական քաղաքականութեան մէջ Ռուսական ազդեցութեան աճումը կը նշմարուէր, Հելլէն պատուիրակաց փաստերուն մեծ մասն անպատասխանի կը մնար, և Բ. Դուռն հիմայ հարկ կը համարի այս պակասը լրացնել՝ առարկելով որ եթէ Յունաստան մեծնայ, իւր փառասիրութիւնն ալ ի միասին պիտի աճի և Արևելից ու Եւրոպիոյ խաղաղութեան և անդորրութեան վտանգ մը պիտի լինի։ Միւս կողմէն կ'ըսուէր թէ Յունաստան երրորդ սեւի մը՝ այսինքն Սլաւոնց դէմ հակակշիռ մը պիտի լինի. այս դիտողութիւնը կրնայ ըստոյգ լինիլ Պուլղարաց դէմ, սակայն ենթադրել թէ Հելլենական տարրը կարող է ինքնին բոլոր Սլաւոնութեան դէմ կենալ, որոյ մէջ են Ռուսիա և իւր համայն դաշնակիցք, ճիշդ չլինար համարուիլ։ Եթէ Արևելից մէջ Սլաւութեան դէմ իրական պատուար մը կանգնել կարելի է, պէտք է Յունաստանի չափաւոր սահմանաց ուղղութիւն մը տալով Թուրքիոյ դաշնակից ընել, և զԹուրքիա բարենորոգել, որ իւր մէջ բաւական տարրներ ունի զօրութեան և յառաջդիմութեան։

Բարենորոգեալ Թուրքիա մ'ամենէն զօրաւոր պատուարը կրնայ լինիլ Սլաւութեան հեղեղին դէմ, որ Արևելից ազգերը կլնելէ յետոյ նոյն իսկ Եւրոպիոյ ալ կրնայ սպառնալ։ Ուստի Յունաստանի պահանջմանքն արդարութեան սահմանին մէջ գոհացնելէ յետոյ՝ Եւրոպա պարտի օգնել Թուրքիոյ, որպէս զի հիմնապէս բարենորոգուելով, քաղաքակրթեալ աշխարհի մէջ իւր պատուոյ ու պաշտած դիրքը կարենայ բռնել։

ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ

ՆՈՐ ԿԱՊՈՅՏ ՏԵՏՐԱԿ

Թիւ 1. — (Շարունակութիւն). — Գ. Թրօլթըր "նոր դրութեան" մ'ընելով կը ծանուցանէ, 'ի մէջ այլոց թէ յուլիս 10ին "կարնոյ Հայ հասարակութեան կողմանէ մեծ պատգամաւորութիւն մը, որ Հայոց Արքեպիսկոպոսէն, չորս վարդապետէ և Հայկական այլ և այլ խորհրդոց ատենապետներէն, անդամներէն և քարտուղարներէն կը բաղկանար, Թոմիսէրաց ներկայանալով, Հայ հասարակութեան կողմանէ չինուած ընդարձակ ծրագիր մը ներկայեց՝ վասն բարւոք կառավարութեան երկրին։ Այս պաշտօնագիրն այժմ Գաղղիերէնի կը թարգմանուի, և կը լսեմ թէ թարգմանութիւնն անմիջապէս ինձ պիտի հաղորդուի 'ի պաշտօնէ, և ես ալ, առանց ժամանակ կորսնցնելու, նորա մէկ ընդօրինակութիւնը Ձեր վսեմութեան (Սըր Հէնրի Լէյըրտի) պիտի ղրկեմ։ Թոմիսէրք լաւ ընդունելութիւն ըրին պատգամաւորութեան, և խոստացան ըստ արժանւոյն 'ի նկատ առնուլ յիշեալ ծրագիրն։ Եուսուֆ փաշան քիչ մը վերջը զայն կարդալով իւր կարծիքը վերապահեց. և ես ալ, մինչև որ այս յոյժ երկար պաշտօնագրին թարգմանութիւնն առնում, կարծիքս վերապահելէ աւելի բան չեմ կրնար ընել։"

Թիւ 2. — Գ. Թրօլթըր առ Լորտ Սալիսպըրի. — Կարին 25 յուլիս 1879.

Այս դրութեան միայն մէկ մասը Կապոյտ տետրակին մէջ հրատարակուած է։ Ցարակայ չէ թէ Գ. Թրօլթըր Հայաստանի և Քրդաստանի նկատմամբ քաղաքական կարևոր տեղեկութիւններ գրած է Անգլիական կառավարութեան, որք սակայն չեն հրատարակուած Կապոյտ տետրակին մէջ։ Այսր պատճառն յետոյ մտադիր պիտի կրնամք բացատրել, երբ կարգը գայ խօսիլ [illegible] Թրօլթըրի տրուած պաշտնի հրահանգաց վրայ։

Այս երկրորդ դրութեան մէջ Գ. Թրօլթըր, ծանուցանելէ յետոյ թէ Թոմիսէրք կարնոյ մէջ իրենց տեսած գործերուն վրայ առաջին տեղեկագիրը ղրկած են Բ. Դրան, կը գանգատի որ, թէև Թոմիսէրք, իրրև անհատ, արդարասէր և անկաշառ մարդիկ են, այսու ամենայնիւ յոյս չկայ թէ իրական բարենորոգումներ մտցնելու պիտի յաջողին։ Ինչոյ տրուած հրահանգներն արդէն սահմանափակ էին, և ետքէն Կ. Պոլսէն շարունակ եկած հեռագրական հրահանգներ, առջի հրահանգներն աւելի սահմանափակեցին։ Այնպէս որ, կը յարէ Գ. Թրօլթըր, Թոմիսէրք պարզապէս դանդատանաց քննիչի ([illegible]) պարզ դիրքն ստացած են՝ առանց իշխանութիւն ունենալու որ իրենց բարի դիտաւորութեամբք ամենայնիւ բարիք մ'ընեն։

Ցետոյ Գ. Թրօլթըր սապէս կը շարունակէ.

"Ահա մի քանի պարագայք, յորս ետքէն տրուած հրահանգք, 'ի սկզբանէ Թոմիսէրաց յանձնուած ընդարձակ իշխանութիւնները բոլորովին ոչնչացուցին.

1. — Թոմիսէրք առաջ իշխանութիւն ունէին եղեռնադատ և քաղաքային նոր դատարանաց համար փոխ-նախագահներն ու անդամներն ընտրելու։ Այս իշխանութիւնն այժմ վալի փաշային փոխադրեցաւ, որ պէտք եղած ընտրութիւններն ըրաւ՝ առանց իսկ հայեցական Թոմիսէրաց խորհուրդն առնելու։

2. — Թոմիսէրք առաջ իշխանութիւն ունէին վիլայէթին վարչական հին անդամները փոխելու, և անոնց տեղ ուրիշ անդամներ դնելու, որք նոր հրատարակուած կանոնագրութեանց համեմատ պիտի ընտրուէին։ Այս հրամանն ետքէն ջնջուեցաւ, և վալի փաշային հրահանգ տրուեցաւ նոր ընտրութեանց հսկելու։ Ասոնք ըստ հին դրութեան պիտի կատարուին, այսինքն ընտրութիւնք գործնականապէս առջի կաշառակուլ նահանգային Մէճլիսներուն ձեռքը պիտի մնան, որով առջի կաշառակուլ անդամք պիտի վերընտրուին։

3. — Թոմիսէրք առաջ արտօնութիւն ունէին կարնոյ վիլայէթին Միւթէսարրըֆի աստիճանէն վար բոլոր անձեռնհաս և կաշառակուլ պաշտօնատարները պաշտօնանկ ընելու։ Կ'երևի թէ այս հրամանն ևս առնուեցաւ, ըստ որում կը լսեմ թէ, վերջին քանի մ'օրերու մէջ, վալի փաշան՝ առանց Թոմիսէրներուն հետ խորհրդակցելու՝ քանի մը Գայմագամներ պաշտօնանկ ըրած և անոնց տեղ իւր յարմար տեսածները դրած է։

4. — Թոմիսէրք վալիին հետ համաձայնութեամբ տուրքեր հաւաքելու այլ և այլ եղանակները պիտի քննէին, և ներկայ օրինօք գործադրութեան մէջ ներելի եղած ամեն բարւոքում'ի գործ պիտի դնէին. օրինաց մէջ հիմնական փոփոխութիւններ առաջարկող ուրիշ ծրագրեր Կ. Պոլիս պիտի հաղորդուէին։ Բայց մօտերս, առանց Թոմիսէրաց խորհուրդ հարցունելու, Մայրաքաղաքէն հրաման եկաւ վալի փաշային, որ այս տարուան տասանորդատուրքն ըստ սովորական եղանակին աճուրդի հանէ։ Թոմիսէրք մեծապէս վշտացան ասկէ։

"Կարծեմ ըստ բաւականին ցուցի ապացուցանելու համար թէ եկած հրամանները Թոմիսէրաց իշխանութիւններն անվերածելի աստիճանի մը իջուցած են։"

Ասկէց զատ, Գ. Թրօլթըր այլ և այլ պարագաներ կը յիշէ, յորս Թոմիսէրներուն օրինաւոր խնդրանաց յաջող պատասխան չէր եկած Կ. Պոլսէն։

Գ. Թրօլթըր կը պատմէ նաև թէ Թոմիսէրք կարնոյ նահանգին նոր ոստիկանութեան (ժանտարմա) մասին ծրագիր մը ղրկած էին յայնժամ (անցեալ տարի այս ժամանակ), և Կ. Պոլսէն ալ պատասխանն ընդունած [illegible] նկատմամբ ոչինչ կերպիւ լաւ էր, բայց այնտեղի պակասութիւն մ'ունէր, որ նախարարաց խորհուրդը կ'արգելուր հաւանութիւն տալ, այն է թէ՝ մեծ ծախքի կարօտ էր։ Բ. Դուռը դիտել կուտար կարնոյ Թոմիսէրներուն թէ Տիարպէքիրի բարենորոգմանց Թոմիսէրները Տիարպէքիրի վիլայէթին համար ոստիկանութեան ծրագիր մ'առաջարկած էին, որով կատարեալ ոստիկանութիւն մը պիտի կրնար հաստատուիլ առանց ծախուց յաւելում լինելու։ Կարնոյ Թոմիսէրներէն կը խնդրուէր որ Տիարպէքիրի Թոմիսէրներուն հետ խորհրդակցին և բարեփոխեալ ծրագիր մը ղրկեն Դրան։

Թոմիսէրք խրատմէ պատասխանեցին (կըսէ Գ. Թրօլթըր) հեռագրաւ թէ չեն կրնար փոփոխել եղանակաւ իրենց ծրագիրը բարեփոխել, և յանձն չառին այս մասին Տիարպէքիրի Թոմիսէրներուն հետ խորհրդակցիլ։

"Կարծեմ, կը յարէ Անգլիական հիւպատոսը, կրցի ազդուապէս նշանակել թէ կարնոյ Թոմիսէրք ըստ բաւականին օգնութիւն չեն գտներ Կ. Պոլսէն։ Բարենորոգմանց յառաջխաղացութեան միայն առաջ ուրիշ խոչընդոտ մ'ալ՝ վալի փաշային և Թոմիսէրներուն միջև մտերմական գործակցութիւն չկլնալն է։ Կ. Պոլսէն օգնութիւն չլինելն, և վալիին կողմանէ յաջողակ աջակցութիւն մը միայն լինիլը սա աչքի զարնող արդիւնքն ունեցաւ, որ մեծապէս պակսեցուց այն եռանդն ու ազդեցութիւնն, որով Թոմիսէրք իրենց աշխատութեանց սկսած էին։ Երկրորդ Թոմիսէր Սարգիս էֆէնտին քանի մ'օրէ 'ի վեր հիւանդ է, և անոր բացակայութեան ժամանակ գործ չառնուիր։"

Գ. Թրօլթըր, Թզին հարստահարիչներուն քննութեան սկսուիլը ծանուցանելէ ետքը, կըսէ թէ տեղւոյն գիւղացիք չարաչարող պէյերը պատժել կամ աքսորել տալու բացարձակ պէտքն հասկնելու համար ձեռքէն եկածը պիտի ընէ։ Բայց կ'երևի թէ ետքէն չէ կրցած հասկնել։

Անգլիական հիւպատոսն յետոյ կը ծանուցանէ թէ, Հայոց պէտ՝ խօսածք ալ բարենորոգմանց ծրագիր մը չինելով Թոմիսէրներուն ներկայացուցած են, ծրագիր մը, զոր Գ. Թրօլթըր "յոյժ ազատական մտօք խմբագրեալ" կ'անուանէ։ Բայց Կապոյտ տետրակին շարունակութեանը մէջ կարնոյ խօսածոյ այդ գլուխ գործոյն վրայ խօսելու առիթն ալ պիտի ունենամք։

Թիւ 4. — Կապոյտ տետրակին մէջ պարունակեալ չորրորդ դրութիւնն՝ հետաքրքրական խօսակցութեան մը կը վերաբերի։ Սուրիոյ մէջ, Լիբանանու մօտ մեծ գիւղի մ'իսլամ բնակիչք, որք երեք հազարէն աւելի հոգի են, Լիբանանու վարչութեան օգուտները տեսնելով, աղերսագիր մատուցած էին Եւրոպական հիւպատոսաց, որ իրենց գիւղը Լիբանանու վարչութեան հետ միացուի։ Լորտ Քարնարվոն Լորտերուն խորհրդարանին մէջ վերջին անգամ Հայոց վրայ վիճաբանութիւն եղած ժամանակ՝ այս խնդրութիւնը ձեռք առնելով ըսած էր որ եթէ Լիբանանու վարչութեան նման դրութիւն մը տէրութեան մէկ ուրիշ կողմը հաստատուի, իսլամաց կողմէ ընդդիմութիւն չկրնար սպառնալ։

Այս նկատմամբ, Գ. Ջաքըրն Լքարիճ, Սուրիոյ Անգլիական հիւպատոսներէն մին, հետևեալը կը գրէ 1879 յուլիս 22 թուով.

"Լիբանանու հետ միանալու համար այս աղերսագրին մէջ պարունակեալ խնդիրքն ընդունիլ՝ ըստ իմ կարծեաց՝ լաւ աշխարհավարութիւն մը չլինիր, այսու ամենայնիւ ես խնդրութիւնը Ձեր վսեմութեան (Սըր Հէնրի Լէյըրտի) նկատողութեան կը ներկայեմ, որպէս զի այս խնդրոյն մէջ իւր յարմար տեսածը անօրինէ։

"Եթէ այս պաշտօնագիրն, որ [illegible] ինքնաբերաբար չինուած է յիշեալ մեծ գիւղին բնակչաց կողմանէ, ուրիշ արդիւնք չունենալով միայն սա կէտն հաստատէ թէ Լիբանանու բնակչաց վայելած բարիքներն որչափ կը դնահատուին վիլայէթին շրջակայ ժողովրդեան կողմանէ, միայն այս խնդրութիւնը բաւական կը լինի յոյժ օգտակար պաշտօնագիր մ'ընել զայն, որովհետև, վսեմ. Ռուստեմ փաշայի վարչութեան դէմ եղած ամբաստանութեանց սուտ լինելը կը հաստատէ հրապարակաւ։

"Գործին աւելի զօրութիւն տուող կէտը սա է որ աղերսագիրն ստորագրողներն իսլամք են, որք սուտ գիրքեր չէին կրնար խնդրել այնպիսի վարչութեան մը ներքև մտնել, որ գլուխը Քրիստոնեայ ընդհանուր կառավարիչ մը դրուած է և որոյ Քրիստոնեայ պաշտօնատարք ոչ-Քրիստոնեայ ցեղերէ եղող պաշտօնատարաց հետ գէթ այնպէս կը համեմատին ինչպէս տասը մէկին։

"Կը կարծեմ թէ այս խնդրութիւնը Թուրքիոյ պատմութեան մէջ նմանը չունի, և աւելի նշանաւոր է սա պատճառաւ որ յիշեալ գիւղին բնակիչք պատրաստութիւն կը ցուցնեն վիլայէթին վճարեալ առջի տուրքը վճարելու, որ Լիբանանցիներուն վճարածին եռապատիկն է, առանց խօսքն ընելու այն անիրաւութեանց, որոց այս իսլամք ենթակայ կը լինին տուրք հաւաքիչներուն կողմանէ, և մինչև անգամ յանձն կառնուն որոշ յաւելում մը, բաւական է որ նոյն արտօնութիւնները վայելեն ինչ որ ունին իրենց աւելի բաղդաւոր դրացիներն, որք գրեթէ բացարձակապէս քրիստոնեայ վարչութեան մը ներքև կ'ապրին։"

Հիւպատոսն իւր այս դրութեան կցած է յիշեալ իսլամ գիւղի բնակչաց աղերսագիրը, զոր սակայն պատշաճ չեմք տեսներ ընդօրինակել։

(Շարունակելի)

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՎՕԼՆԷՅ

ԱՒԵՐԱԿՔ
ԿԱՄ
ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆՔ ՏԷՐՈՒԹԵԱՆՑ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆՑ ՆԿԱՏՄԱՄԲ (*)

ԳԼՈՒԽ ԺԲ.
ԽՐԱՏՔ ԱՆՑԵԱԼ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑ ԿՆՔԵԱԼՔ Ի ՎԵՐԱՅ ՆԵՐԿԱՅԻՍ

Ահա այսպէս ըսաւ ոգին։ Իսկ ես՝ բոլոր իւր բանավարութեան ճշգրտութեանն յափշտակեալ և իմ սովորութենէս հարուածոյ բայց միանգամայն իմ դատողութեանս կաշկանդող գաղափարաց մի ամբոխէ գրաւեալ՝ մի խորին լռութեան մէջ ապշած կեցայ մնացի . . . ։ Բայց մինչդեռ խիստ տխուր կերպիւ Ասիան կը դիտէի, յանկարծ հիւսիսի կողմանէ Սև ծովու ափանց վրայ և Ղրիմու դաշտաց մէջ, բոցամբառնյ վերացմունք իմ ուշս գրաւեցին։ Կարծես նոյն բոցք թեթևագոյն ամեն կողմէն միանգամայն կը վերանային. յետոյ ջրանցքը մէ դէպ 'ի ցամաք անցնելով՝ արևմտեան մի հոյլ բշուածի պէս՝ գնացին դէպ 'ի Ազախու ցեխոտ լճոյն կողմն ընկան և անտի Թուլուանու դալարեաց դաշտավայրից մէջ անհետացան. և այն երևութից ընթացքն աւելի մօտէն նկատելով տեսայ որ նոյա առջևէն կամ ետևէն շարժուն էակաց բազմութիւնք ևս կ'երթային, որք մի անցորդէ սանձարձակ մրջնոց և մարախաց պէս՝ ուժգնաբար կը յուզուէին. մի քանի անգամ այն բազմութիւնք կարծես միմեանց ետևէ երթալով իրարու կը զարնուէին, և այն բախմանէն յետոյ՝ նոցանէ մի քանիք անշարժ կը մնային . . . ։ Մինչդեռ բոլոր այն տեսարանէն անհանգիստ՝ նոյն առարկաները զանազանելու կը ջանայի — «Կը տեսնե՞ս, ըսաւ ինձ ոգին, դէպ 'ի Երկիր ընթացող այն հուրերն և կ'իմանա՞ս նոցա ազդեցութիւնն ու պատճառներն։ — Ո՛ ոգի, պատասխանեցի, բոցեր ու մուխեր կը տեսնեմ և միջատաց նման նոցա ընկերացող էակներ. բայց մինչ արդէն հազիւ հազ քաղաքներն ու յիշատակարանները կը նշմարեմ, ի՞նչպէս կրնամ զանազանել այնքան փոքրիկ էակներն ևս. սակայն մարդոց պիտի ըսէ թէ այն միջատք կռիւներ կը ձևացնեն. քանզի կերթան ու կուգան, և իրարու կը զարնուին ու զիրար կը հալածեն. — Կռիւ չեն ձևացներ, ըսաւ ոգին, այլ զայն կ'իրականացնեն. — Իսկ այն անմիտ բանաւք ի՞նչ են, ըրի, որք զիրար կը ջնջեն, միթէ վաղապէս չպիտի՞ կորնչին նաև նոքա, որք գրեթէ մի օր հազիւ կապրին միայն . . . ։»

Յայնժամ ոգին մի անգամ ևս իմ աչացս ու ականջիս դպչելով՝ «Տե՛ս, ըսաւ ինձ, և լսէ՛։» Իսկոյն իմ աչքս նոյն առարկայից վրայ յառած, «Ո՛հ, թշուառ հրադունդք և բոսորք, գոչեցի մշտադին. ո՛վ ոգի, միթէ սոքա մարդի՞կ, պատերազմի բեկո՞րք են . . . ։ Եւ այն բոցերէն հեղեղք քաղաքացիք և գիւղացիք կը խուժեն։ Ձիաւորներ կը տեսնեմ, որք զայն կը հրահրեն և սուր 'ի ձեռին՝ դաշտաց մէջ կը վազվզեն. նոցա առջևէն մանկանց, կանանց և ծերոց միջոցաւ խումբք կը խուսեն. նաև ուրիշ ձիաւորներ կը նշմարեմ, որք նիզակ յուսի՝ նոցա ետևէն կ'ընթանան. կը ճանչեմ զայն նոյն իսկ իւրեանց ձիովն, գլխարկովն և վարսից ձևէն թէ ոսքա Թաթարք են, և անտարակոյս զայն հալածողք ևս՝ մի եռանկիւնի գլխարկ դրած, և կանաչագոյն համազգեստ հագած՝ Մոսկովք են. Ո՛հ, կ'իմանամ, թէ Ցարաց և Սուլթանաց կայսրութեանց միջև կռիւն պատերազմ ծագած է. — Ոչ, տակաւին ոչ, պատասխանեց ոգին. դեռ պատրաստութիւնն է այս. Այն Թա-

*) Տես. անդ թիւ 2667.

թարք անտղայ գրայիք են ի սիրտ լինին առկուքին, նոյանէ գերծուած կ'ուզայի. նոցա քայլուքն յայժ փայլելու չլինելով իւրայայնուած կը փախաքուի. որդ. իբր սիրտ այլ փոփոխմանց՝ նոցա ակրութիւնք կը կործանի։»

Եւ հաւսկ ապա Բռաայկան գըրօշակներ նշմարեցի որք Խորխոսվրայէն խոկոյն մինչև Նուքսինի ափանց վրայ ծածանեցան։

Բայց սակայն փախստական Թոթարայ վայնասունէն խոլանոց ակրութիւնն սկսաւ գրգռիլ «Մեր եղբայրները կը վանեն, կը գոչէին Մուհամմէտի զաւակունք. Մորդուքէին ժողովուրդը կը բռնաբարուի և անհաւատք մի սուրբ երկիր կը գրաւեն ու իսլամութեան տաճարները կը պղծեն։ Ջէնք առնո՛ւմք ուրեմն և գինո՛մք 'ի պատերազմ Աստուծոյ փառաց ու մեր յաւերժական վրէժխնդիր հանդիսանո՛մք։»

Եւ խոկոյն պատերազմի մի ընդհանուր շարժում սկսաւ նոյն երկուքերութեանց մէջն։ Ամեն կողմէ զինեալ մարդիկ, ուտեստ ու պաշար ժողովելով, և պատերազմի բոլոր գործիք կազմ և պատրաստ հանդիսացան. երկու ազգաց խուռն ամբոխէն պաշարեալ տաճարք կարի ուշադրաւ մի տեսարան կ'ընծայէին ինձ։ Մի կողմանէ Միւսլիմանք իւրեանց մզկիթաց աւջև կեցած՝ իւրեանց ձեռքն ու ոտքը կը լուային և իւրեանց եղունգները կը կարէին, նոյնպէս իւրեանց մօրուքը կը սանտրէին չատալու. յետոյ գետնի վրայ գորգեր սփռելով և գէպ 'ի հարաւ դառնալով մերթ թևաբաց, մերթ խաչաձև կը ծընրադրէին ու կ'երկրպագէին. և իւրեանց վերջին պատերազմին ժամանակ ակղի ունեցած ձոխագանքն յիշելով «Գթած ու ողորմած Աստուած, քո հաւատացեալ ժողովուրդդ միթէ երեսէ ձգեցի՞ր, դու որ ազգաց սկսութիւնը խոստացար Մորդուքէին և այնքան յաղթանակօք քո կրօնքդ յայտնիր զամեն մասանից, ինչպէս ուրեմն ճշմարիտ հաւատացեալներն անհաւատից զինուց ներքև կը թողուս այժմ» կը գոչէին բարձրաձայն։ Իսկ խմամք և Ցերվիչք կ'ըսէին ժողովրդեան. «Ձեր մեղաց պատիժն է այս։ Խօղ կ'ուտէք, գինի կ'ըմպէք և սիրտ իրոց կը մերձենայք, և ահա Աստուած զՁեզ պատժեց. ապաշխարեցէ՛ք, մաքրուեցէ՛ք ու Ջեր հաւատքը խոստովանեցէ՛ք, արշալուսէն մինչ ցերեկոյ ծամապահեցէ՛ք, ու Ջեր ընչից տասանորդը մզկիթաց նուիրեցէք, նաև Մէքքէ գնացէ՛ք. յայնժամ Աստուած Ջեզ յաղթութիւն կը շնորհէ։» Ժողովուրդն այսու քաջալերեալ՝ բարձրաձայն սկսաւ գոչել թէ «Միայն մի Աստուած կայ, և Մուհամմէտ իւր մարգարէն է. և նզովեալ լիցի նա որ չհաւատայ սոյն օրէնքին ․․․»

«Ո՜ բարիդ Աստուած, շնորհէ մեզ բնաջինջ ընել անհաւատները. քո փառացդ համար է որ կը պատերազմիմք, ու մեր մահը քո անուանդ նուիրեալ մարտիրոսութիւն է։» Յայնժամ զօհեր մատուցանելով պատերազմի պատրաստուեցան։

Միւս կողմանէ Բռաւքնաւ ծաւնըր գնելով կը գոչէին, «Շնորհակալ լինիմք առ Աստուած և գոհութիւն տամք նմա որ մեր բազուկը զօրացոյց իւր թշնամիներն յաղթելու համար. ո՛ բարերարդ Աստուած, ընդունէ՛ մեր աղերսը. քեզ հաճոյ թուելու համար՝ երեք օր ծոմ պիտի պահեմք։ Շնորհէ մեզ բնաջինջ ընել սոյն ամբարիշտ իսլամներն ու կործանել իւրեանց ակրութիւնն. աւարաց տասանորդիւ նոր տաճարներ պիտի հիմնեմք քո անուանդ նուիրեալ։» Եւ քահանայք խնկարկութեամբ ըլնալով եկեղեցիներն այսպէս բսին ժողովրդեան. «Մեք կ'աղօթեմք Ջեզ համար և Աստուած կ'ընդունի մեր աղերսն ու կ'օրհնէ Ջեր զօրութիւնն, յարատևեցէ՛ք դուք ծոմապահել և պատերազմել նոցա դէմ. և ժողովուրդն սկսաւ պատերազմ ու կռիւ ընել միայն։

Միևնոյն կրից երկու հակապատկեր տեսարանէն յայժ հարեալ և նոցա աղետալի հետևանացմէ ըղձամեալ, այնքան միմեանց հակառակ պահանջները գոհացնելու նըկատմամբ հանրութեան դատաւորին վճռոյն վրայօք կը խորհէի, յայնժամ ուղին սրամտութեամբ այսպէս գոչեց ուժգնագին.

«Այս ինչ անմիտ խօսք են որք իմ ականջիս կը զարնեն. ինչ կոյր ու յամառ դատաւորմունք են որք ազգաց միտքը կը խռովարեն, Մարդասիրութե՛ն աղերսանք, անհնատեսե՛ք երկրիս վրայէն, և դուք, երկինք, մերժէ՛ սոյն Թիւր խնձերն ու մարդասպան աղերսանաց ձոներն. անմի՛տ մահկանացուք, միթէ այսպէ՞ս կը պատուէք զԱստուած. բոլէ՛ք ինչպէս նա, զոր հասնան ակնկրաց Հայր կը կոչէք, կրնայ ընդունիլ գիրար սպանող իւր որդւոց սոյնպիսի Թիւր աղերսանքն. և դուք յաղթեց՛ք, բոլէ՛ք թէ նա ինչ ակնարկաւ կրնայ տեսնել Ջեր արենամոլ բազուկները զորս իւրն իսկ ստեղծած է։ Եւ դուք պարտեա՛լք, ինչ կը շահիք Ջեր անօգուտ հեծեծանացմէ։ Միթէ Աստուած մահկանացուի սիրտ կը կրէ՞ որ փոփոխակի կիրք ունենայ։

(Շարունակելի)

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԶՆԿԱ

28 յունիս 1880

․․․ Խմբագիր Տէր.

Գեր. Հ. Գիմաքսեանի գիչերօթիկը Երզնկայի գլխաւն փորձանք մ'եղած է. Ընկերական վարժարանը միայն բաւական յառաջ կ'երթայ. ուստի աւելորդ է ըսել թէ Հ. Գիմաքսեանի այնքան աղաղակն յղի լեռան առակին մէկ նոր տպագրութիւնն էր. ազգային վարժարանները հին դրութեամբ մէջ են, Թատրոնը դադրած է, Բրլատինեան վարժարանին մէջ դեռ դաշնակ մը և կարի մեքենայ մը չկայ. վերջապէս Հ. Գիմաքսեանի այնքան աշխատութիւնը բան մը չէ կրցած ընել՝ եթէ ոչ գիշերօթիկի փորձանքը հանած է Երզնկացւոյն գլխուն, որ ինչ պիտի ըլլայ, ինչո՞վ պիտի կառավարի դեռ մարդու խելք հասած չէ։

* *

ԱԶԴ

Մայր եկեղեցւոյ Պէզճեան և Լուսաւորչեան երկսեռ վարժարանաց տարեկան հարցաքննութիւնը հրապարակաւ պիտի կատարի յուլիս 14 երկուշաբթի օրէն սկսեալ հետևեալ կարգացուցին համեմատ։

Բոստի կը հրաւիրուին որդեսէր և ուսումնասէր ազգայինք ներկայ գտնուիլ յիշեալ քննութեան։

Քննութիւնք սկսի կատարուին դասատուաց միջոցաւ քննչաց փափաքած մասանց վրայ։

ԿԱՐԳԱՑՈՅՑ ՔՆՆՈՒԹԵԱՆ

Պէզճեան և Լուսաւորչեան Երկսեռ Վարժարանաց Մայր Եկեղեցւոյ

Յուլիս 14 Բշ. Ա. ; Ա. Բ. ; և Բ. կարգ. ընակարանի Լուսաւորչեան, համայն առարկայք.

Յուլիս 16 Դշ. Ա. ; Ա. Բ. ; և Բ. կարգ. ընակարանի Պէզճեան, համայն առարկայք.

Յուլիս 16. Դշ. Գ. ; Գ. Գ. ; և Գ. կարգ. նախակրթարանի Պէզճեան համայն առարկայք.

Յուլիս 17 Եշ. Գ. և Գ. կարգ. նախակրթարանի Լուսաւորչեան, համայն առարկայք.

Յուլիս 18. Ուրբ. Ե. կարգ. նախակրթարանի, Ջ. և Ի. կարգ. ուսումնարանի Պէզճեան, Լեզուք Հայկ. Թուրք. Ֆրանս. Անգղ։

Յուլիս 19 Շբթ. Ե. և Ջ. կարգ. նախակրթարանի Լուսաւորչեան, Հայկ. Ֆրանս. Թուար. Աշխարհ.

Յուլիս 21 Բշ. Ե. կարգ. նախակրթարանի, Ջ. և Ի. կարգ. ուսումնարանի Պէզճեան, Կրօնք. Թուար. Աշխար. Տոմար. Գեղագր. Գծագր.

Յուլիս 22 Գշ. Ե. և Ջ. կարգ նախակրթարանի Լուսաւորչեան, Կրօն. Գծագր. Դաշնակ. Գեղագր. Ազգ. և Սրբազան Պատմ. Բնական Պատմ.

Յուլիս 23 Դշ. Ե. կարգ. նախակրթարանի, Ջ. և Ի. կարգ ուսումնարանի Պէզճեան, Բնագիտ. Բնալուծ. Բնական Պատմ. Ձայնական Երաժշտութիւն.

Յուլիս 24 Եշ. Ե. և Ջ. կարգ նախակրթարանի Լուսաւորչեան, Ձեռագործ և Ձայնական Երաժշտութիւն։

Քննութիւնք կը տևեն ժամը 2էն մինչ 5 և 6էն 8։ Ցեսուց

Ջօրեց Թաղից Միացեալ վարժարանաց Գամ-դարան

8 յուլիս 1880 Թ. Եւէ...

'ի Պէզճեան Մայր վարժարան Գամ-Գափու

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԿՐԹԱՐԱՆ

Օրթագէօյ 8 յուլիս 1880

Տէր,

Հայկական կրթարանի անօրինութիւնն պատիւ կը համարի հըրաւիրել զՋեր Մեծապատուութիւնն՝ որ հաճիք Ջեր ազնիւ ընտանեաց ներկայութեամբ պատուել կրթարանիս սանուց Մրցանակաբաշխութեան հանդէսն ; որ պիտի կատարի յառաջիկայ կիւրակէ օր ; 13 յուլիս, դիւղիս Թատրոնին մէջ, ժամ 6 1/2ին (ըստ Թուրքաց)։

Մնամ յարգանօք

ՀԻՄՆԱԴԻՐ-ՏՆՕՐԷՆ

Ց. Գ․․․․․

ԱԶԴ

Հայազգի երիտասարդ մը որ տարիներէ ի վեր ըրած դաստիարակութիւններովը մեծ փորձառութիւն և համբաւ ստացած է, պատրաստ է տուներու մէջ Հայկաբանութեան և բնական գիտութեանց դասեր աւանդել այցելութեամբ։

Ցիշեալ գիտնական դաստուսին սպէօք ունեցողները պարտին ըլլալ գրքոյս Խմբագիր—Տնօրէնին հետ տեսակցել։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՑԻՄՆԱԿ ԱՌԱԿ

Բ.

Վահան Վարդապետ Պարտիզակցի

Հայաստանէն հաւաքեալ առակներուն երկրորդ գրքոյկ է, որու մէջ կան և Հայկական առասպելներ, որք առակի վերածեալ են սահուն գրչով. ունի իբր յաւելուած մէկ վէպ "Խիկարի Եղբ" անուն, Ջէյթունցւոց լեզուով գրուած։

Կը ծախուի բոլոր գրավաճառաց քով, և Կամրջէն զըլուխը Պօղոս աղայի խանութը. ժամանակաւ ի դրանցի Վ. Ց. Մարգարեան ի Միքրճան Չարշը թիւ 57։

Գինն է 5 ղուրուշ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ 10 ՅՈՒԼԻՍ 1880

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ

ԳԱՂԹԱՔԵՐՔ

		Լ. 100
Խաչվէ. Րիօ Ա. տես. 100 օխ.	1200—1300	
» » Բ. » »	1100—1150	
» » Գ. » »	950—1000	
» Ջանազան » օխ.	—	Լ. 104
Շաքար փոշի Հօլանտա և Թրիէսթէ կենդ.	208—210	Լ. 105
» » Գաղղիա »	—	»
» գլուխ 5 քիլ. »	—	Լ. 100
» » 3 և 2 1/2 քիլ.	255—	»
		Լ. 104
Պղպեղ Ա. և Բ. տես. օխ.	7—7,50	
Մեխակ (գարընֆիլ) »	20—	Լ. 100
Խունկ կենդինար	180—260	»
Լեղակ (չիվիտ) Պէնկ. զան. տեսակ օխ.	90—125	»
» Մատրաս զան. »	45—60	»
Որդան կարմիր (գըրմըզ) »	32—	Լ. 104
Բէթրօլ (կազ) Ամերիկա սնտուկ	48—49	Լ.100
Սպարմաչէթ 8—9 քիլ. »	52—58	»
» 11 » »	90—95	»
» 11·70 » »	100—102	»
Ապակի »	15—15·50	Ֆր.
Թէյ, Գօնկօ օխ.	20—25	Լ.105
» Բէքօ ծաղիկ »	40—100	»
Օսլայ (Նիշասթա) Գաղ. »	4—4,25	Լ. 100
» Անգղ. » սնտ.	180—190	»
Բրինձ Ճէնովա 100 քիլ.	43—44	Ֆր.
» Հնդկ. » »	158—160	Լ. 100
» Եգիպտ. օխ.	2·75—3	»
Ալիւրթօ, Գաղ. և Ռուս.	22—23	Լ. 103
Ռօմ, Անգղ. և Ամեր.	9—10	» » »
» Թրիէսթէ	17,	» » »
Կարագ, Սիպերիա օխ.	10—10·25	Լ.105
» Բուլէյի »	—	Լ.105
Ճարպ Ռուս. տկռ. »	6—6·25	Լ. 105
» Բում. տիկով »	8—8 1/2	140
Խավեար սև, Ա. տես. »	45—	120
» » Բ. » »	38—40	»
» կարմիր »	4—	140

ՄԵՏԱՂՔ

		Լ. 100
Պողպատ (չէլիք) Թրիէս. սնտ.	142,50—145	
Երկաթ ձողաձև կենդինար	44,20—45	Լ.100
» ծրար »	46—47	»
Երկաթ չրջանակ »	60—70	»
» ձող. Շուէտի »	81—82	»
» ծրար » »	91—92	»
» տախտակ Ն 1/14	71—92	»
Պղինձ Անգղ. օխան	12—12,50	»
Ցինկօ 100 օխան	85—	Ֆր.
Անագ կենդինար	615—620	Լ. 100
Անուշադր (նիշատըր) օխ.	7,50	»
Կապար տախտակ կենդ.	132—	Լ. 104
» խողովակ օխ.	3—3·25	»
Թիթեղ 2 սնտուկ	250—	Լ. 100
Գարֆիցա 50 քիլ.	70—72	»

ԱՐՄՏԻՔ

Ցորեն կարծր Ազախ. զրխ.	26—30	Լ. 100
» » խամայիկ »	26—30	»
Կիրքա Ազախ. »	27—33	»
» Դանուբ »	26—31	»
Կարծր Պալչըք Քիւսթէնճ »	—	»
Ռոստոթ. Ադրիան. »	23—26	»
Կակուղ Դանուբ »	26—30	»
Բուլկէրի »	24·30—27	»
Եգիպտացորեն Դանուբ »	13—16	»
» Բօթի, Օրտու »	15—	»
» Բուլկէրի »	—	»
Գարի Դանուբ »	14—14,10	»
» Բուլկէրի »	13—14	»
Վարսակ (եուլաֆ) Անա. »	12	»
» Բում. »	—	»
Հաճար (չավտար) »	18—	»

ԱԼԻՒՐ

Օտեսա, Ա. տես. 60 օխ.	145—	Լ. 100
» Բ. » »	135—	»
» Գ. և Գ. »	115—125	»
Խարբերդ, ըստ տես. »	—	»
Կալաց Ա. տես. »	—	»
» Բ. և Գ. » »	—	»
Բնիկ Գ. » »	108—112	»
» կարծր »	112—115	»

ՀԱՆՔԱԾՈՒԽ

Նիւ-Գասըլ, Նաւու. թօնէլ.	28—	Շիլ.
» մթերանոցի »	32—	»
Գարտիֆ, Նաւու »	28—	»
» մթերանոցի »	32—	»
Լիվըրբուլ, Նաւու »	27—	»
» մթերանոցի »	31—	»
Հըլ, Նաւու »	25—	»
» մթերանոցի »	28—	»

ՄԱՆԻՖԱԹՈՒՐԱ

Մահուդ		Լ. 105
Թ. 3—9 լիպ. լիպրէն	7 1/2—8	
Մէքրիքան 3—9 » »	7 3/4—8	
Լօնկ Քլօթ 3—7 1/2 »	7 3/4—	
» » 6—10 »	7 1/2—	
» » 8—12 »	7 1/4—7 1/2	

Բամպակ մանած

Էքրիւթրա Ն. 4/6—6/8—6/14 լիպ.	50—64
Վաթէր » »	47—52
Էքրիւթրա » 16/24 »	62—84
Վաթէր » »	58—63

—o—

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ

ՋԱՆԱԶԱՆՔ

		Լ. 100
Բմպկ. Ատանա Թարսուս օխ.	7—50,8	
» Եգիպտոս »	4,75	
» »	—	
» Պալք. Կէյվէ Մայթօս »	8—8,50	
Բուրդ լուացուած Բուլկէրի	12—	
» Անատօլու	10—	
» չը » Էսկի Շէհիր	8—	
» » » Եօզղ. Էնկիւրիւ	6,20	
» » » Գասապ պաշը	10·10—30	
» այծի (թիֆթիք) Էնկիւրիւ օխ.	30—,	
» » սպիտակ տեսակ	—	
» » Պէյպազար, Գասթէ. »	29—30	
» » Վան և այլն »	21—22	
Մորթ ոչխարի, չոր 8—12 հատ 1 լիրա		
» այծի » 7—14 » »		
» կովու » օխ.	6 1/2—7	Լ.100
Մետաքս Պրուսայի »	—	
» Պաֆրա Կէյվէ և Պալքէ. օխ	—	
» Պարսկ. » օխան	15—16	Ֆր.
» Պոլսոյ, Խօրասան օխ.	—	»
Խաղակ չոր, Պրուս. Յուրիանճ »	70—	Լ.140
» ծակած »	50—	»
Դեղին մեղրամոմ, Անտ.	13,50—16	Լ. 110
Ճէհրի Կեսար. Էնկ. օխ.	5—5,50	Լ. 100
» Իսքիլիբ և Թօգթ »	4,50—5	»
Դափի խէժ (քիթրէ) լաւ տես.	27—28	»
Կանեփ (քէնէվիր) Անա. օխ.	2 1/2—	»
Սև կորեակ (քէնէվիր թօխումու) օխ,	1,50—2	»
Ափիոն, Ա. տես. Մալաթ. օխ.	320—330	»
» Պալքէ. Կէյվէ »	300—310	»
Կատուսա (քէթէն թօխումու) քիլէ	27—28	»
Սուսամ օխան	3	»
Անիսոն Քիօսի, »	6—	»
» Բում. »	5—	»
» Անատ. »	4—	»
Քեմոն (քիմիոն) »	4—	»
Ձէթ, Միթիլի և Էտրէմիտ օխ.	5—75	Լ. 110
» Կրիտ »	5,50—5,75	»
» Մուտանիա »	5—75	»
» Քիոս »	7	»
» Ցուն. և Վօլօս	6,50—	»
Օճառ, Քանտիա օխ.	5—	»
» Հանիա »	4.75—	»
» Ռէթիմօ »	4,50—	»
» Միթիլի և Էտրէմիտ մաքուր օխ.	3,50—	Լ. 105 »
» Սարին տես. »	3—	»

ԸՆԴԵՂԷՆՔ

Ոլոռն (ալէվլիա) Օտեսա օխան	2—2,50	Լ. 100
Լուբիա, Դանուբ և Տրապիզոն 100 օխան	120—130	»
Ոսպն օխ.	2—2,50	»
Բակլա, Գասսապա և Քիոս	1,50—2	»
» Պանտըրմա	1—	»

ՉՈՐ ՊՏՈՒՂՔ

Նուշ օխան	14—14,50	Լ. 100
Կաղին Տրապիզոն կենդ.	175—	»
Ընկոյզ Անատ. օխան	—	»
Թուզ Պալամուտ կենդ.	—	»
» Զմիւռնիա »	—	»
Չամիչ սև, Չէշմէ »	—	»
» Ֆօչա »	—	«
» կարմիր (էլէմէ) օխ.		»

ԵՂԻՇԷ Վ. ԴՈՒՐԵԱՆ

ԸՆԹԱՑՔ
ԻԴՐՈՑ ԲԱՐԲԱՌ

Առաջին տարի

Հրատարակեալ ծախիւք Նպաստամատոյց Ընկերութեան Նոր-Ջուղայի վարժարանաց.

Հայերէն գրաբար լեզուի ուսման համար նոր ու գիտութեան եղանակաւ պատրաստուած դասագիրք մ'է, իւր օգտակարութեան բուն արժանաւոր՝ ազգային դպրոցաց մէջ գործածուելու։

Կը ծախուի ամեն Հայ գրավաճառաց քով, մանաւանդ Յ. Գավաֆեանի գրատան մէջ, որոյ տպարանէն արդէն 'ի լոյս ելած է մաքուր տպագրութեամբ։

Գինն է 5 ղրուշ արծաթ։

Պ. Նորայր Բիւզանդացւոյն Գաղղիերէնէ Հայերէն ընդարձակ բառարանին տպագրութիւնն սկսած է և արդէն մինչև քանի մը թերթն հրատարակուած։ Առ այժմ կանոնաւոր կերպով շաբաթը մէկ թերթ կ'ելնէ, քանի մը շաբաթ յետոյ երկու թերթ ելնել պիտի սկսի։ Նոքա որք բաժանորդ չեն գրուած և չեն կրնար մի անգամ մէկ ու կէս ոսկի վճարել, կրնան թերթ առ թերթ գնել, որ 60 փարա է։

Գլխաւոր մթերանոցն է Ֆրէնկեան գրավաճառանոցը. կը գտնուի նաև ամեն Հայ գրավաճառաց քով. Արշակ էֆէնտիի թղթավաճառանոցին ի Ղալաթիա. Ալեքսան Աստուրեան էֆէնտիի Անգղիական գրավաճառանոցին ի Ղալաթիա, Հէնտէկ սօգագը, Աչգարանին տակը, նոյնպէս Պ. Վայսի քով, ի մեծ փողոցն Բերայի։

ԸՆԹԱՑՔ
ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԿՐԹՈՒԹԵԱՆ
Ըստ Տիկին Բար Քօրրանթիէի

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ
ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Նախակրթարանական առաջին ու երկրորդ տարիներու համար
Աշխատասիրեաց Յ. Գ. Փափազեան

Ընտիր թուղթի վրայ մաքուր տպագրութեամբ 'ի լոյս ընծայեալ այս Աշխարհագրութեան դասագիրքն, որ կրնայ իբր ընթերցանութեան դասագիրք ու պարզեալ պատկերներով ալ թէև իբր մըրցանակ ևս գործածուիլ, յարգոյ Տեսչաց, Ուսուցչաց և Հայաստանի մէջ ուսումն ծաւալելու նպատակաւ կազմեալ Ընկերութեանց ուշադրութեանը կը յանձնեմք։

Գին 3 ղրուշ

ԹՈՒԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ
Նախակրթարանական առաջին տարւոյ համար
Աշխատասիրեաց Յ. Գ. Փափազեան

Նշանաւոր մանկավարժ Պ. Բարօզի բազմաթիւ խնդիրներովը ճոխացեալ դասագիրք մ'է։

Գին 100 փարա։

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ
ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՈՃԻՐՔ
ՊՐԷՆՎԻԼԻԷ ՄԱՐՔԻԶՈՒՀԻ
Հեղինակ Աղեքսանդր Տիւմա
Թարգմանիչ Մ. Յ. Մելիքեան
Հրատարակիչ Ս. Դ. Պարտիզպանեան

Այս հետաքրքրական պատմութիւնը, որ ընտիր պատկերներով ճոխացեալ է, Հայերէնի խմբագիր Մ. Յ. Մելիքեան էֆէնտիի թարգմանութեամբ 'ի լոյս ընծայեալ ըլլալով, կը ծախուի բոլոր գրավաճառաց քով ի գին 7 ղրուշ։

Իսկ կեդրոնատեղին է՝ Ենէնի ձամի Զիլինկիրլէր ճառաւէսի Ս. Ղուկասեան գրատունը. ուր կը ծախուի նաև «Արուեստ երկրագործութեան» անունով օգտակար գիրքը ի գին 10 ղրուշ։

ՆՈՐ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ ԳԱՂՂԻԱՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ
Ա. Գարագաշեան

Այս դասագիրքը որ իւր գիտութեան ոճովն իւր տեսակին մէջ առաջինն է, ապրանքը և ուսումնասէր մի անձի նպաստի շնորհիւ այսուհետև փոխանակ 3 դահեկանի պիտի վաճառուի 50 փարա արտադրութեան գնովը։

Այս առթէն աշակերտք և ուսանողք պիտի կրնան օգտիլ։

Կեդրոնատեղին է Մերճան՝ Վ. Յ. Մարգարեանի գրատունը՝ թիւ 57.

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ
ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ՍՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ
4880 ՅՈՒԼԻՍ 1 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ
ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒԼԻՍ 31

ԲՈՍՓՈՐԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Եւրոպական եզերք	Թիւ
11	Ենիմահալլէէն Մէգարպուրնու. Պէյլէրպէյի. Թարապիա Ենիգէօյ Սթէնիա. Գուանճըգէօյ. Րումէլի Հիսար. Պէպէք. (Արնաւուտ գիւղի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի.)	33
11 30	Բ. Ա. Գավագէն Ենիմահալլէ. Մէգարպուրնու. Պէյլէրպէյի. Թարապիա. Ենիգէօյ. Էմիրկեան Ռ. Հիսար. Պէպէք.	28
1	Ենիմահալլէէն Մէգարպ. Պէյլէրպէյի. Թարապիա, Ենիգէօյ. Էմիրկեան. (Ուրբաթ օրերը Ռ. Հիսար. Պէպէք).	32
2	Ենիմահալլէէն Մէգարպուրնու. Պէյլէրպէյի. Թարապիա. Ենիգէօյ Սթէնիա. Գուանճըգէօյ. Ռ. Հիսար, Պէպէք.	18
3	Ենիմահալլէէն Մէգարպ. Պէյլէրպէյի. Թարապիա. Ենիգ. Սթէն. Էմիրկեան. Գուանճըգէօյ. Ռ. Հիսար, Պէպէք. Արնաւուտգէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթագէօյ. Պէշիկթաշ. Սիրքէճի քէօփրիւ (Ուրբաթ օրերը Սիրքէճի չհանդիպիր).	33
4 15	Ենիմահ. Մէգարպ. Պէյլէր. Թարապ. Ենիգ. Սթէնիա. Միրկէօն. Ռ. Հիսար Պէպէք. Արնավուտք. Գուրուչէշմէ. Օրթագ. Պէշիկթաշ.	28
5	Ենիմահալլէէն Մէգարպուրնու. Պէյլէրպէյի. Թարապիա. Ենիգիւղ Էմիրկեան. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնավուտքէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթագէօյ. Պէշիկթաշ.	25
6 15	Ենիմահալլէ. Պէյլէր. Թարապ. Պէյքօզ Ենիգ. Միրկիւն. Գանլըճա. Ռ. Ա. Հիսար. Գանտիլլի. Արնավուտգէօյ. Չէնկէլգէօյ. Պէյլէրպէյի. Օրթագէօյ. Գուզկունճուք. Պէշիկթաշ. Իւսկիւտար։	4
8	Ա. և Բ. Գավագ. Ենիմահալլէ. Մէգարպուրնու. Պէյլէրպէյի Թարապիա. Պէյքօզ. Ենիգէօյ. Էմիրկեան. Գուանճըգէօյ. Ռ. Հիսար, Պէպէք. Անավուտգէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթագէօյ. Պէշիկթաշ. (Ուրբաթ օրերը Սթէնիա)	21
10	Մէգարպուրնուէն Պէյլէրպէյի. Թարապիա. Ենիգէօյ, Էմիրկեան, Ռ. Հիսար, Արնավուտգէօյ. Օրթագէօյ. Պէշիկթաշ.	22
	Ասիական եզերք	
11 15	Արնավուտգէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթագէօյ. Պէշիկթաշ.	23
11 45	Արնավուտգէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթագէօյ. Պէշիկթաշ. Գապաթաշ.	25
12 15	Պէպէք. Արնավուտգէօյ. Գուրուչէշմէ Օրթագէօյ. Պէշիկթաշ. Գապաթաշ.	22
1	Արնավուտգէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթագէօյ. Պէշիկթաշ. (Բացի Ուրբաթէ).	2
1 45	Արնավուտգէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթագէօյ. Պէշիկթաշ. (Ուրբաթ օրերը ժամը 1 30 ին կ'ելնէ).	23
2 30	Արնավուտգէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթագէօյ, Պէշիկթաշ. Գապաթաշ.	22
3 15	Արնավուտք. Գուրուչ. Օրթագ. Պէշիկթաշ.	32
8 15	Արնավուտգիւղէն ուղղակի կամուրջ։	23
10 45	Արնավուտք. ուղղակի կամուրջ։	25
	Ասիական եզերք	
11	Պէյքօզ, Իւչպաշիչէ. Րիֆաթ փաշա մահալլէսի. Գանլըճա, Ա. Հիսար Գանտիլլի, Վանիգէօյ. Չէնկէլգէօյ, Պէյլէրպէյի. Գուզկունճուք։	21
11	Արնավուտգէօյ. Վանիգէօյ. Չէնկէլգէօյ. Պէյլէրպէյի. Գուզկունճուք. Գապաթաշ։	4
11 45	Պէյլէրպէյի. Պէյքօզ, Բաշպաղչէ. Գանլըճա. Ա. Հիսար, Գանտիլլի. Վանիգէօյ. Չէնկէլգէօյ. Պէյլէրպէյի. Գուզկունճուք Գապաթաշ. (Ուրբաթ օրերը ժամ 12 30ին).	17
1 30	Պէյլէրպէյի. Թարապիա. Պէյքօզ, Բաշպաղչէ. Ռ. Բ. մահալլէսի Գանլըճա. Ա. Հիսար, Գանտիլլի, Վանիգէօյ. Չէնկէլգէօյ. Պէյլէրպէյի. Գուզկունճուք. Պէշիկ. (Բացի Ուրբաթէ։	19
3 30	Գուզկունճուք. Պէշիկ. Գապաթաշ. (Բացի Ուրբաթէ)։	23
3 30	Պէյքօզ, Բաշպաղչէ. Ռ. փաշա մահալլէսի Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտիլլի. Վանիգէօյ. Չէնկէլգէօյ. Պէյլէրպէյի (Ուրբաթ օրերը Գուզկունճ. հանդիպելով)։	17
8 45	Պէյլէրպէյի Պէյքօզ. Բաշպաղչէ. Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի. Վանիգէօյ. Չէնկէլգէօյ Պէյլէրպէյի. Գուզկունճուք. Իւսկիւտար (Ուրբաթ օրերը Րիֆաթ փաշա մահալլէսի)։	19
9 15	Վանիգէօյէն ուղղակի ստամբոլ։	2
10 50	Գուզկունճուքէն ուղղակի կամուրջ։ (Բացի Ուրբաթէ)։	23

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Եւրոպական եզերք	Թիւ
12 30	Գապաթաշ. Իւսկիւտար Պէշիկթաշ. Գուզկունճուք Օրթագ. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտ. Ա. և Բ. Հիսար, Գանլ. Էմիրկեան, Ենիգ. Պէյքօզ Թարապ. Պէյլէրպ. Ենիմահ։	4
1 15	Պէշիկ. Օրթագ. Արնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար, Գանլճ. Միրկէօն, Ենիգ. Թարապ. Պէյլէրպ. Մէգարպ. Ենիմահալլէ։	33
2 15	Պէշիկ. Օրթագ. Գուրչէշ. Արնվ. Ռ. Հիսար, Գուանճ. Սթէնիա. Ենիգ. Թար. Պէյլէրպ. Մէգր. Ենիմ.	28
3 15	Պէշիկ. Օրթագ. Արնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Ենիգ. Թարապ. Պէյլէրպ. Մէգարպ. Ենիմահալ.	25
5	Գապաթաշ. Պէշիկ. Օրթագ. Գուրուչէշմէ. Արնավ. Պէպէք. Ռ. Հիսար, Գուանճ. Էմիրկեան. Ենիգ. Պէյքօզ, Թար. Պէյլէր. Մէգարպուրնու. Ենիմահալլէ. Գավագլար.	21
6 30	Իւսկ. Պէշիկթաշ. Գուզկունճուք. Օրթագէօյ. Պէյլէրպէյի. Չէնկէլգէօյ Արնավուտգէօյ Գանտ. Ռ. Հիսար. Գանլըճա. Էմիրկեան. Ենիգ. Թարապիա. Պէյլէրպ.	19
8	Արնավուտք. Պէպէք. Ռ. Հիսար Միրկիւն. Ենիգ. Թարապիա. Պէյլէրպէյի Մէգարպուրնու։	22
9 15	Պէշիկթաշ. Օրթագ. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք. Ռ. Հիսար Գուանճըգ. Սթէնիա. Ենիգ. Թարապ. Պէյլէրպ. Մէգար. Ենիմահալլէ. (Բացի Ուրբաթէ)։	33
10	Ռ. Հիսար, Գուանճըգէօյ. Ենիգ. Թար. Պէյլէրպ. Մէգարպ. Ենիմահալլէ. (Ուրբաթ օրերը Պէպէք)։	32
10 30	Օրթագ. Արնավ. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Գուանճըգէօյ. Էմիրկ Սթէն. Ենիգ. Թարապ. Պէյլէրպ. Մէգարպ Ենիմ. (Ուրբաթ օրերը Պէշիկ. հանդիպելով)։	18
11 40	Պէպէք Ռ. Հիսար, Գուանճ. Սթէն. Ենիգ. Թարապ. Պէյլէրպ. Մէգար. Ենիմահ։	19
	Ասիական եզերք	
12 30	Պէշիկթաշ, Օրթագէօյ. Արնավուտք.	23
12 45	» »	22
2 30	Պէշիկթաշ. Օրթագէօյ. Արնավ.	32
7 30	Պէշիկ. Օրթագ. Գուրուչ. Արնավ.	23
10	Պէշիկթաշ. Օրթագ. Գուրուչ. Արնավ.	25
11 5	Գապաթ. Պէշիկ. Օրթագ. Գուրուչ. Արնավուտ.	2
14 20	Պէշիկթաշ, Օրթագ. Գուրուչ. Արնավուտ (Բացի Ուրբաթէ)։	23
11 40	Պէշիկթ. Օրթագ. Գուրչ. Արնվ. Պէպէք։	22
12	Պէշիկ. Օրթագ. Գուրուչ. Արնավ.	4
	Ասիական եզերք	
2	Իւսկիւտար Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիգ. Գանտ. Ա. Հիսար. Գանլ. Րիֆաթ փաշա մահալլէսի Բաշպաղ. Պէյքօզ.	17
3	Գապաթաշ. Պէշիկ. Գուզկ. (բացի Ուրբաթէ)։	23
8 30	Գուզկունճուք. Պէյլէրպէյի Չէնկ. Վանիգէօյ.	2
9 30	Գապաթ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիգ. Գանտիլլի Ա. Հիս. Գանլ. Բաշ. Պէյքօզ, Մէգարպ. Բ. Ա. Գավագ։	17
10 30	Գապաթաշ. Պէշիկ. Գուզկ. (բացի Ուրբաթէ)։	23
10 30	Պէյլ. Չէնկ. Վանիգ. Գանտիլ Ա. Հիսար, Գանլճ. Չուպուգ, Բաշպաղ. Պէյքօզ Թրպ, Պէյլէրպ։ (Ուրբաթ օրերը Գուզկ.)։	28
11	Պէշիկ. Գուզկ. Պէյլէրպ. Չէնկ. Վանիգ. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշպաղ. Պէյքօզ.	21
11 40	Գապաթ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիգ. Արնավուտք.	25

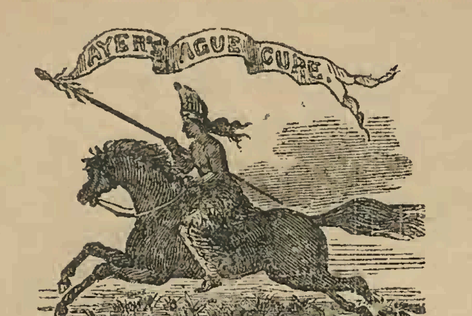

ՋԵՐՄԻ ԴԵՂ

Տօքթօր Այէրի ջերմի դեղը ամեն որ և իցէ տեսակ ջերմ խակոյն կը բժշկէ. չկայ դեղ մը որ աւելի չափ օգտակար ըլլայ ջերմի, ջերմ բռնողները պարապ տեղը կը տանջուին քանի որ այս դեղը կայ, պէտք է որ անմիջապէս անկէ գործածեն։ Արդէն Պոլսոյ և գաւառաց մէջ ճանչցուած է այս դեղը ու անով բժշկուողները գիտեն անոր յարգը։ Նախ ամեն օր սրամի չափ հինգ հեղ խմելու է իբրև մաքրողական դեղ ու ետքը այս ջերմի դեղէն (ջերմը չբռնած) օրը չորս անգամ մէյմէկ անուշի գդալ ու ջրի հետ խառնելով խմելու է, անմիջապէս կանցնի։ Տըղայոց աւելի քիչ տալու է. կը ծախուի Կ. Պոլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

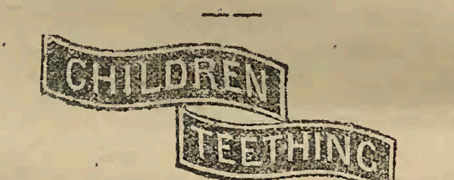

ՍՈՒԹԻՆԿ ՇԻՐՕՓ

Ցայտնի է որ երախայք ծնանելէն մինչ երեք տարեկան հասակը գրեթէ չարունակ փորի ցաւ. փորհարութիւն, ստամոքսի անհանգստութիւն, անքուն մնալ, ջղային գրգռութիւն և այլն կունենան, մանաւանդ ակռայ հանելու միջոցին, և այս նեղութիւններն ալ աւելի կըստանան ամառուան տաք եղանակին։ Սութինկ Շիրօփը վերոյիշեալ դժուարութեանց ամենուն ալ առաջքը կառնէ ու կը բժշկէ, որով երախան կը հանգչի ու կը զօրանայ յուրախութիւն մեծ իւր ծնողաց։ Գործածողները շատ գոհ են։ Ուշողը կրնայ փորձել. գինն աժան է. նորածին երախայից կաթիլով կը տրուի, վեց ամիսէն վեր եղողին օրը երեք անուշի գդալ. կը ծախուի Կ. Պոլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

ԿԱՐԻ ԳՈՐԾԻՔ

փոքր «Վանձէր» կոչուած ձեռքով դարձող ու անքակ կար կարող գործիքը ամեն տեսակ կար մեծ դիւրութեամբ կը կարէ ու գինն աժան է, երաշխաւորութեամբ կը տրուի, աշակերտները կը չափուի կարելու չգիտցողին դաս կը տրուի. կը ծախուի Կ. Պոլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան,

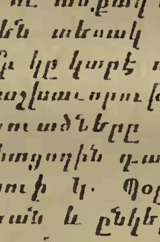

ԱՅԵՐԻ ՎԻԿՕՐԸ

Ով որ իր մազերուն թափիլը չուզեր, «Այերի Վիկօր» կոչուած մազի անուշահոտ ջուրէն գործածելու է. ուրիշ ամեն տեսակ մազի ջուրերը կամ իւղերը՝ որ մազ չթափելու համար կը ծախուին, բոլորն ալ անօգուտ են. իսկ Վիկօրի օգուտը միլիոնաւոր փորձերով անմանուած է, և Պոլսոյ ու գաւառաց մէջ օր օրի գործածողներուն թիւը կաւելնայ։ Անոնք որ իրենց մազերուն գեղեցկութիւնը կորսնցնելու վրայ են, չուտով գործածեն այս ջուրէն որ ի վերջոյ չըլլան։ Թափիլու վրայ եղող մազերը կը հաստատէ ու կամրացնէ, թափածներուն տեղը մազ կը բուսցնէ երբոր մազերուն արմատը վընասուած չէ, ու ճերմըկած մազերը անպատճառ իր նախկին բնական գոյնին կը բերէ, գործածելուն կերպը չէշերուն հետ է. կը ծախուի Կ. Պոլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

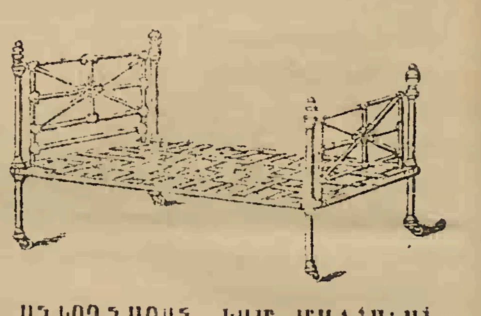

ԱՆԿՈՂՆԱՐԱՆ ԿԱՄ ՄԱՀՃԱԿԱԼ

Աղնիւ և հասարակ քարեօլաներ երկաթէ փարղէ, աժան գիներով կը ծախուի, Կ. Պոլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

ՋՐՀԱՆ

Ամերիկայի ջրհաններ մեծ և փոքր, երկան թէ հաստատուն խողովակներով թէ ջրչեղջներու և թէ խարունկ հորերու համար աժան գիներով կը ծախուին, Կ. Պոլիս Ղալաթիայ Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

ԱՐԴՈՒԿ

Այս ձև իւթիւներուն ամենէն աղէկ տեսակը որուն մէջ կրակը չը մարիր և աղէկ կը գործէ, կը ծախուի Կ. Պոլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

ՕՃԱՌ

Անուշահոտ օճառ, մորթը կը կակուղցնէ ու լեղի ջուրով ալ կը փրփրի, տեսակը խիստ աղնիւ ու գինը շատ աժան է. կը ծախուի Կ. Պոլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

Լրագիրս ամեն օր կը հրատարակուի՝ բաց 'ի կիրակի և տօն օրերէ։

Բաժանորդագրութեան տեղն Ղալաթիա Սանտըգճըլար Ճատտէսի թիւ 198, Նորօ խան Մասիսի խմբագրատունն։ Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հաղորդարանաց գործակալները.

ԿԱՐԻՆ. Յօհաննէս էֆ. Տ. Մելքիսեդեկեան.
ԵՐԶՆԿԱ. Յ. Շահրոյ էֆ.
ՍեբաՍՏԻԱ. Նազարէթ էֆ. Յ. Խաթամզօլեանց.
ՍԱՄՍՈՒՆ. Եղիազար էֆ. Մուրատեան.
ԿԻՐԱՍՈՒՆ. Գ. էֆ. Խ. Մարտանեան.
ՌՈՏՈՍԹՕ. Արժ. Տ. Արիստակէս աւագ քահանայ Ֆէնդեան.
ԶՄԻՒՌՆԻԱ. Աբրահամ էֆ. Պէրզամալեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խաչիկ էֆ. Եսկիճեան.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Ս. Էմմիլեան էֆ.
ԵՒԴՈԿԻԱ.
ՔԱՐԲԵՐԴ և ՏԷՐՍԻՄ. Կիրակոս էֆ. Ն. Ղազանճեան.
ՄՈՒՇ. Յակոբ Էֆ. Տէրունեան.
ՎԱՆ.
ԲԵՐԻԱ. Սեպուհ » Խարաճեան.
ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏ. Թովմաս էֆ. Թութեան.
ԵԴԵՍԻԱ. Գէորգ էֆ. Ոսկերչեան.
ՖՕՔՇԱՆ. Ֆէրհատ » Ս. Ֆէրհատեան.
ՏՓԽԻՍ. Պ. Նիկողայոս Տ. Ղևոնդեան.
ԿԱԼԿԱԹԱ. Պետրոս էֆ. Հէքիմեան.

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
ՂԱԼԱԹԻԱ ՆՈՐՕ ԽԱՆ